

საკონსულტაციო საბჭოს სხდომა

27.08.2015

ოქმი

2015 წლის 27 აგვისტოს, დაცული ტერიტორიების სააგენტოში საკონსულტაციო საბჭოს რიგით მეხუთე სხდომა გაიმართა.

სხდომას ესწრებოდნენ:

- 1) პაატა შანშიაშვილი - დაცული ტერიტორიების მენეჯმენტის ექსპერტი, აშშ შინაგან დეპარტამენტის საერთაშორისო ტექნიკური დახმარების პროგრამის (US DOI – ITAP) მრჩეველი (საბჭოს თავმჯდომარე);
- 2) ნუგზარ ზაზანაშვილი - ბუნების დაცვის მსოფლიო ფონდის (WWF) კავკასიის წარმომადგენლობის ოფისის დირექტორის მოადგილე (საბჭოს წევრი);
- 3) ირაკლი მაჭარაშვილი - „მწვანე ალტერნატივა“-ს ბიომრავალფეროვნების კოორდინატორი (საბჭოს წევრი);
- 4) ზურაბ გურიელიძე - თბილისის ზოოლოგიური პარკის დირექტორი (საბჭოს წევრი);
- 5) მარიკა ქავთარიშვილი - IUCN კავკასიის თანამშრომლობის ცენტრი, ევროპის სამეზობლო და საპარტნიორო ინსტრუმენტით მოცული ქვეყნებისათვის სატყეო სექტორში კანონიერების დაცვისა და მმართველობის გაუმჯობესების მეორე პროგრამა (ENPI FLEG), პროგრამის კოორდინატორი საქართველოში (საბჭოს წევრი);
- 6) ეკატერინე ნაკაშიძე - გარემოსა და უსაფრთხოების ინიციატივის (ENVSEC) ეროვნული ოფიცერი საქართველოში (OSCE) (საბჭოს წევრი);
- 7) გარეთ გოლდთორფი - ცხოველთა სამყაროს მართვის ექსპერტი, Fauna & Flora International, სამხრეთ კავკასიის ოფისის დირექტორი (საბჭოს წევრი);
- 8) ოლაფ მალვერი - ბუნებაზე დაფუძნებული (nature-based tourism) ტურიზმის ექსპერტი, Natural Habitat Advantures (საბჭოს წევრი);

- 9) ლაშა მოისწრაფიშვილი - დაცული ტერიტორიების სააგენტოს თავმჯდომარე;
- 10) ელენე შატერაშვილი - პროექტების განყოფილების ხელმძღვანელი, ბიოლოგიურ მეურნეობათა ასოციაცია „ელკანა“;
- 11) პაატა აბულიძე - გამგეობის თავმჯდომარე, „რკ ალაზნის თავი“;
- 12) ირაკლი დვალი - იურიდიული სამსახურის უფროსი, დაცული ტერიტორიების სააგენტო;
- 13) თომა დეკანოიძე - დაგეგმვისა და განვითარების სამსახურის უფროსი, დაცული ტერიტორიების სააგენტო;
- 14) ლია სალია - დაგეგმვისა და განვითარების სამსახურის მთავარი სპეციალისტი, დაცული ტერიტორიების სააგენტო;
- 15) მაია წიგნაძე - სხდომის მდივანი.

სხდომა გახსნა საბჭოს თავმჯდომარემ პაატა შანშიაშვილმა, რომელიც მიესალმა საბჭოს წევრებს და ისაუბრა საბჭოს მუშაობის და მის შემადგენლობაში მომხდარი ცვლილებების, კერძოდ ახალი საბჭოს წევრების მოწვევის შესახებ.

საბჭოს წევრებს მიესალმა სააგენტოს თავმჯდომარე ლაშა მოისწრაფიშვილი.

სხდომაზე განიხილებოდა შემდეგი საკითხები:

1. აგროტურიზმის განვითარება თუშეთის დაცულ ტერიტორიაზე;
2. ბორჯომ-ხარაგაულის ეროვნული პარკის ზონირების ცვლილების საკითხი;
3. საქართველოს კანონში ცვლილების შეტანა სამოვრებში დროებითი ნაგებობის განთავსების შესახებ;
4. ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიების დემარკაციის საკითხები.

1. აგროტურიზმის განვითარება თუშეთის დაცულ ტერიტორიაზე - მომხსენებელი ბიოლოგიურ მეურნეობათა ასოციაცია „ელკანა“-ს პროექტების განყოფილების ხელმძღვანელი ელენე შატერაშვილი და კოოპერატივ „ალაზნის თავი“-ს გამგეობის თავმჯდომარის პაატა აბულიძე;

ელენე შატერაშვილმა და პაატა აბულიძემ წარუდგინეს საბჭოს წევრებს პრეზენტაცია, რომელიც შეხებოდა თუშეთის რეგიონის გომეწრის ხეობაში ტრადიციული მეცხვარეობის მეურნეობის განვითარებასა და „გუდის“ ყველის წარმოებას. მოხდა პროექტის პრეზენტაცია, საბჭოს წევრები გაეცნენ პროექტის ფარგლებში დაგეგმილ აქტივობებს, რომელიც მოიცავს: ცხვრის საწველი ბაკის, ტრადიციული თუშური გუდის ყველის დამზადების და შენახვის საწყობის, საკარვე და საპიკნიკე ადგილის, საპირფარეშო/საშხაპის მოწყობას. აღნიშნული ინფრასტრუქტურა მოწყობილი იქნება გარემოსდაცვითი და სურსათის უვნებლობის მოთხოვნების გათვალისწინებით; აღნიშნული ინფრასტრუქტურის ერთერთი კომპონენტია თუშეთის ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე ვიზიტორებისათვის აგროტურისტული მომსახურების შეთავაზება (სტუმრებს საშუალება ექნებათ გაჩერდნენ სპეციალურად მოწყობილ საკარვე ადგილას, ნახონ ყველის წარმოების პროცესი, შეიძინონ და დააგემოვნონ ადგილობრივი პროდუქტი).

აზრი გამოთქვას:

ოლაფ მალვერი დაინტერესდა არის თუ არა პროექტში ჩადებული ნარჩენების მართვის გეგმა.

ელენე შატერაშვილმა უპასუხა, რომ ეს არის პროექტის განხორციელების პირველი ეტაპი და ამ ეტაპზე მხოლოდ გათვლები აქვთ სადაც აღნიშნულია სპეციალური ადგილები ნარჩენებისთვის. ისინი მომავალში აპირებენ კოოპერატივთან ერთად ამ საკითხის დეტალურად განხილვას.

ეკატერინე ნაკაშიძე დაინტერესდა წლიურად რა რაოდენობის ყველის წარმოება იქნება შესაძლებელი;

პაატა აბულიძემ უპასუხა, რომ პირველ ეტაპზე 5 ტონა ყველის მიღებაა შესაძლებელი, ხოლო შემდეგ ეტაპზე იგეგმება ცხვრის რაოდენობის ზრდა და მესამე წელს ყველის 10 ტონამდე გაზრდა.

ნუგზარ ზაზანაშვილმა მოიწონა აღნიშნული პროექტი და იკითხა თუ რამდენი ადამიანი შედიოდა კოოპერატივში და დაინტერესდა პროდუქტის ლიცენზირების საკითხით

პაატა აბულიძემ უპასუხა, რომ კოოპერატივი აერთიანებს 4 ოჯახს და 11 სრულწლოვან წევრს.

ელენე შატერაშვილმა უპასუხა, რომ ევროკავშირს გააჩნია 2 დონის ლიცენზირება, რომლიდანაც ერთერთია გამარტივებული ტრადიციული პროდუქციის ლიცენზირება. რაც

შეეხება სერტიფიცირებას საქართველოში, მან განაცხადა, რომ საჭიროა სასერთიფიკაციო ორგანიზაციის მოწვევა რაც დიდ ხარჯებთანაა დაკავშირებული და იმ შემთხვევაში თუ წარმოება გაიზრდება, იქნება შესაძლებლობა, რომ მოხდეს პროდუქტის სერტიფიცირება. მან ასევე აღნიშნა, რომ არის შანსი, რომ მოხდეს ამ საწარმოს ორგანულ საწარმოდ დარეგისტრირება, მათ ყავთ საკვების უსაფრთხოების კონსულტანტი, რომელმაც განიხილა პროექტი და რომელიც მისცემს კონსულტაციებს პროდუქციის წარმოებისას.

ირაკლი მაჭარაშვილმა გამოთქვა მოსაზრება, რომ საჭიროა ამ საწარმოს მუშაობა და მასთან დაკავშირებული სხვადასხვა საკითხი იყოს ინტეგრირებული დაცული ტერიტორიების სისტემაში და იკითხა:

პროექტით გათვალისწინებულია თუ არა სამოვრებად გამოყენებული იქნას ტრადიციული სამოვრები და როგორ აპირებენ კონკურენციის გაწევას უკვე არსებულ მწარმოებლებთან, რომლებიც არ შეწყვეტენ წარმოებას, მიუხედავად იმისა, რომ არ აკმაყოფილებენ სახელმწიფოს მიერ დამტკიცებულ „გუდის ყველის“ სტანდარტებს.

პაატა აბულიძემ აღნიშნა, რომ პროექტში გათვალისწინებულია მიწათსარგებლობის საუკუნოვანი ტრადიციების აღორძინება და სამოვრებად გამოყენებული იქნება მხოლოდ ის ადგილები, რომლებსაც გასაბჭოებამდე იყენებდნენ თუშეთში. ამ პროექტში სამოვრები და საწველი ბინები განსაზღვრულია საცხოვრებელი ადგილებიდან მოშორებით და დაუბრუნდება ტრადიციულ ადგილებს.

ელენე შატერაშვილმა უპასუხა, რომ დაგეგმილია მაღაზიებში პროდუქტის შეტანის მკაცრი კონტროლი და თუ მაღაზიები სურსათის უვნებლობის ლიცენზიის გარეშე (რისკებისა და კრიტიკული საკონტროლო წერტილების ანალიზის სისტემა) არ მიიღებენ ყველს, მაშინ ეს საწარმო შეძლებს ბაზარზე დამკვიდრებას და კონკურენციის გაწევას, რადგანაც მას ექნება ორგანული ყველის სერტიფიკატი.

მარიკა ქავთარიშვილმა მოიწონა პროექტი და აღნიშნა რომ იცნობს ამ ადგილებს და იცის ამ ადგილების გეოგრაფიული თავისებურებები.

თომა დეკანოიძე დაინტერესდა იყო თუ არა ამ ადგილზე როგორც მეწყერის ასევე დატბორვის საშიშროება და ასევე ხომ არ იყო დაბინძურების რისკი.

პაატა აბულიძემ უპასუხა, რომ თუშები საბინაო ადგილებს დიდი დაკვირვებით არჩევდნენ, რომ იქ არის ძველი, დაახლოებით ასი წლის წინანდელი ნაბინავეები, ეს არის ალაზნის სათავე მხარე და წყალი ისე არ დიდდება რომ საშიშროება შეუქმნას საწარმოს. რაც შეეხება დაბინძურებას პაატა აბულიძემ აღნიშნა, რომ ამჟამად ნაპარსი ცხვრის მატყლი იყრება

მდინარეში და აბინძურებს წყალს. საჭიროა სისტემური მიდგომა და ამ პრობლემის გადაჭრა. რაც შეეხება აღნიშნულ პროექტს, აქ მოეწყო საკანალიზაციო სისტემა, რაც იქნება პირველი პრეცედენტი თუშეთში და ეს შეამცირებს დაბინძურებას.

ლაშა მოისწრაფიშვილმა ისაუბრა იმ განხორციელებულ აქტივობებზე რომელიც უკავშირდება გომეწრის ხეობას და აღნიშნა, რომ ამ პროექტის განხორციელების შემდეგ გაჩნდება ახალი სერვისი უკვე არსებულ ტურისტულ ბილიკზე, რაც ხელს შეუწყობს ამ მარშრუტის პოპულარიზაციას. მან ასევე ხაზი გაუსვა იმ საკითხს, რომ ადგილობრივმა მოსახლეობამ აქტიურად უნდა ითანამშრომლოს სააგენტოსთან რათა მოხდეს დაბინძურების და კანონდარღვევის სხვადასხვა ფაქტების დროული გამოვლენა და აღმოფხვრა.

ირაკლი მაჭარაშვილმა აღნიშნა, რომ სასურველია მოხდეს ტრადიციული მიწათსარგებლობის შესახებ შემონახული ცოდნის დოკუმენტირება და შესაბამისი მიწათსარგებლობის რუკის შედგენა. მან აღნიშნა, რომ პროექტის იდეა ძალზე კარგია და შესაძლებელი იქნება მისი რეპლიკაცია სხვა ჯგუფების მიერაც.

გარეთ გოლდთორფმა აღნიშნა, რომ პროექტის განხორციელებისას რომ არ მოხდეს ცხვრის რაოდენობის ზრდა და არ იყოს გადამოვების საშიშროება ძალიან მნიშვნელოვანია შესაბამისი მოვების მართვის გეგმის შემუშავება რაც ასევე მნიშვნელოვნად დაეხმარება ეკოლოგიური ზემოქმედების მონიტორინგში.

დაადგინეს:

1. საბჭოს წევრებმა ერთხმად მხარი დაუჭირეს აღნიშნული პროექტის განხორციელებას და აღნიშნეს, რომ მნიშვნელოვანია ვიზუალური მონიტორინგი, ნარჩენების მენეჯმენტი, მოვების მართვის სისტემის ჩამოყალიბება და გამართვა როგორც ზაფხულის, ასევე ზამთრის სადგომებზე.
2. ამასთანავე საბჭოს წევრებმა გადაწყვიტეს შუამდგომლობით მიმართონ საქართველოს გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის მინისტრს, რათა მან საქართველოს მთავრობის წინაშე დააყენოს საკითხი, რათა კოოპერატივ „ალაზნის თავს“ ზემოთ აღნიშნული ინფრასტრუქტურისათვის ტერიტორია გადაეცეს პირდაპირი წესით აუქციონის გარეშე, ვინაიდან ასეთი სახის პროექტი პრაქტიკულად საპილოტოა მისი წარმატებით განხორციელება ხელს შეუწყობს და მაგალითს მისცემს სხვა ფერმერებსაც განახორციელონ ამგვარი სახის პროექტები.
2. სხდომის მეორე საკითხად განხილულ იქნა ბორჯომ-ხარაგაულის ეროვნული პარკის ზონირების ცვლილების საკითხი დაცული ტერიტორიების სააგენტოში შემოსული Borjomi

Production Company-ს წერილის საფუძველზე, რომელიც ეხება სოფ. ზანავის ჩრდილო-დასავლეთით „სამოთხის წყაროდ წოდებული“ მტკნარი წყლის შესწავლა-მოპოვებას. აღნიშნული კომპანია გეგმავს სოფ. ზანავში საკონსერვო ქარხნის აღორძინებას და ამ კუთხით მნიშვნელოვანი ინვესტიციის განხორციელებას; კომპანია ასევე გეგმავს მოპოვებული წყლის ნაწილი მოახმაროს სოფ. ზანავის მოსახლეობის წყალმომარაგებას. სხდომის მონაწილეებმა განიხილეს კომპანიისთვის წყლის მიცემაზე ნებართვისა და ვიზიტორთა ზონიდან ტრადიციული გამოყენების ზონაში გადასვლის საკითხი.

აზრი გამოთქვას:

ზურა გურიელიძემ განაცხადა, რომ თუ ყველა ზომა იქნება დაცული და წყლის გაყვანა საფრთხეს არ შეუქმნის გარემოს მაშინ შესაძლებელია წყლის მიცემის საკითხის დადებითად გადაწყვეტა.

ირაკლი მაჭარაშვილმა აღნიშნა, რომ წყლის მოპოვება წარმოადგენს წიაღის მოპოვებას. სამწუხაროდ, საქართველოს კანონმდებლობით, წიაღის მოპოვება არ საჭიროებს გარემოზე ზემოქმედების შეფასებას. ცივილიზებულ სამყაროში მსგავსი კანონმდებლობა არავის არ აქვს. ეს ეწინააღმდეგება საქართველოს მიერ აღებული საერთაშორისო ვალდებულებებს, მათ შორის ორჰუსის კონვენციას. ევროკავშირთან ასოცირების ხელშეკრულების ფარგლებში უახლოეს პერიოდში იგეგმება ამ ხარვეზის გამოსწორება და სამინისტრო მუშაობს ახალ კანონპროექტზე. თუ დაცული ტერიტორიების სააგენტო კანონმდებლობას შეცვლის ამ პროექტის გამო, ეს შესაძლებელია გახდეს პრეცედენტი.

მან თავი შეიკავა ამ საკითხის მხარდაჭერისგან.

მარიკა ქავთარიშვილის აზრით ეს არის რთული საკითხი და საჭიროა ამ საკითხის დადებითი და უარყოფითი შედეგების შეფასება.

ლაშა მოისწრაფიშვილმა ყურადღება გაამახვილა იმ საკითხზე, რომ საჭიროა კომპანიისთვის პირობების წაყენება, რათა მოხდეს გარემოზე რაც შეიძლება მცირე ზემოქმედება, რამდენიმე პირობა უკვე განხილულია, მათ შორის მილის გაყვანის სამუშაოების ხელით შესრულება და მილის მიწაში ჩადება.

ოლაფ მალვერმა გამოთქვა მოსაზრება იმის შესახებ, რომ ეს არ უნდა იყოს სარისკო პრეცედენტი და პარკმა სულ მცირე, შემოსავალი მაინც უნდა მიიღოს წყლის ამოღებიდან.

გარეთ გოლდთორფმა აღნიშნა, რომ წყლის მილის განთავსებასა და ზონირების ცვლილებას ძალიან მცირე გავლენა ექნება.

ნუგზარ ზაზანაშვილის თქმით ასეთი მშენებლობის ბევრი შემთავაზება არ არსებობს და ემხრობა ნებართვის მიცემას, მაგრამ საჭიროა მშენებლობამ მინიმალური ზეგავლენა მოახდინოს გარემოზე და განხილულ იქნას მაქსიმალური კომპენსაცია ხალხისთვის და პარკისთვის.

პაატა შანშიაშვილმა აღნიშნა, რომ დაცული ტერიტორიების სააგენტომ უახლოეს დღეებში უნდა ჩამოაყალიბოს პირობები კომპანიისთვის და წარუდგინოს საბჭოს წევრებს განსახილველად.

განხილვისას აღინიშნა, რომ არ არის დადგენილი რა რეალური სარგებელი მოაქვს ამ პროექტს და ამასთან დაკავშირებით არანაირი დოკუმენტაცია საბჭოზე არ ყოფილა წარმოდგენილი.

ასევე აღინიშნა, რომ საქმიანობის განხორციელებით დაინტერესებული სუბიექტისთვის მისაღები იქნებოდა, რომ წარმოებისათვის საჭირო წყალაღება მდინარიდან განეხორციელებინა, რაც არ მოითხოვდა ზონირების შეცვლას. თუმცა, გარემოს ეროვნული სააგენტო მოპოვების ნებართვას გასცემს მხოლოდ სათავიდან, მდინარის სათავიდან რესურსის აღება კი საჭიროებს ეროვნული პარკის ზონირების ცვლილებას.

ირაკლი მაჭარაშვილმა განაცხადა, რომ მისთვის მიუღებელია ეს სიტუაცია: იმის გამო, რომ სსიპ გარემოს ეროვნულ სააგენტოს არ უნდა შეცვალოს მის საქმიანობასთან დაკავშირებული კანონმდებლობა და წესები, იძულებულს ხდის სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტოს, შეცვალოს დაცულ ტერიტორიებთან დაკავშირებული კანონმდებლობა.

დაადგინეს:

1. საბჭოს წევრები შეთანხმდნენ, რომ სააგენტოს მიერ მოხდეს კომპანიისთვის პირობების ჩამოყალიბება და საბჭოს წევრებისთვის გაცნობა
2. საბჭოს წევრების უმრავლესობამ მხარი დაუჭირა წყლის მოპოვებაზე ნებართვის მიცემის საკითხს და აღნიშნეს, რომ აუცილებელია კომპანიას დაეკისროს გარკვეული ვალდებულებები და მოხდეს ამ ვალდებულებების შესრულება

3. შემდეგი განსახილველი საკითხი იყო ცვლილების შეტანა საქართველოს კანონში „დაცული ტერიტორიების სისტემის შესახებ“, სადაც ტრადიციული გამოყენების ზონის განსაზღვრებაში, მოცემულ წინადადებაში „დაუშვებელია ხვნა-თესვა და სასოფლო-სამეურნეო ნაგებობების განთავსება“ სიტყვა ნაგებობების წინ ჩასამატებელია ტერმინი. საბჭომ იმსჯელა როგორ მოხდებოდა ტერმინის ჩამოყალიბება და ჩამატება. განიხილეს ორი ვარიანტი: „გარდა დროებითი სამეურნეო ნაგებობისა“ და „კაპიტალური“.

აზრი გამოთქვს:

პაატა შანშიაშვილმა აღნიშნა, რომ კანონში ადრე იყო სიტყვა კაპიტალური, რომელიც შემდეგ დაიკარგა.

ირაკლი მაჭარაშვილმა აღნიშნა, რომ შესაძლებელია ორივე ვარიანტი: 1. კანონში დაემატოს „გარდა დროებითი სამეურნეო ნაგებობისა“ ან 2. დაემატოს სიტყვა „კაპიტალური“. მაგრამ ორივე შემთხვევაში, აუცილებელია ტერმინების განმარტებაში მოხდეს დამატება.

ნუგზარ ზაზანაშვილმა ასევე გამოთქვა მოსაზრება, რომ ცვლილების შემდეგ საჭიროა ტერმინების განმარტებაში მოხდეს ჩამატება, რათა შემდეგში თავიდან ავიცილოთ ტერმინის ინტერპრეტირება.

დაადგინეს:

საბჭოს წევრები შეთანხმდნენ, რომ სააგენტო იმუშავებს აღნიშნული ჩასწორების რედაქტირებაზე და გადაწყვეტილება ეცნობება საბჭოს წევრებს.

4. სხდომის ბოლოს საბჭოს წევრებმა განიხილეს ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიების დემარკაციის საკითხი. თომა დეკანოიძემ საბჭოს წევრებს წარუდგინა ინფორმაცია ჩატარებული დემარკაციის შესახებ. მან აღნიშნა, რომ ჩატარდა ტერიტორიების გარე საზღვრების სადემარკაციო სამუშაოები, საზღვრები დაზუსტდა აღკვეთილსა და ნაკრძალს შორის და გასწორდა ბუნებრივ საზღვრებზე. დემარკაციის შედეგად ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიების ფართობი გაიზარდა 81 ჰექტრით, ხოლო ნაკრძალის ტერიტორია გაიზარდა დაახლოებით 200 ჰექტრამდე.

საბჭოს მონაწილეებმა ჩამოაყალიბეს საკონსულტაციო საბჭოს მორიგ შეხვედრაზე დღის წესრიგში შესატანი საკითხები:

ირაკლი მაჭარაშვილმა წამოაყენა წინადადება, საბჭოზე განხილული იქნას აღკვეთილების ტერიტორიებზე არსებული სამონადირეო მეურნეობებთან დაკავშირებული საკითხები (სალიცენზიო პირობების შესრულება, დაცული ტერიტორიის მიზნებთან შესაბამისობადა ა.შ.). მან გამოთქვა მზადყოფნა საბჭოს ელექტრონული ფოსტის მეშვეობით მიაწოდოს ინფორმაცია ამ საკითხთან დაკავშირებით. .

მარიკა ქავთარიშვილმა გამოთქვა მოსაზრება ადმინისტრაციებისთვის იურისტის შტატის დამატების შესახებ.

პაატა მანშიაშვილი

ნუგზარ ზაზანაშვილი

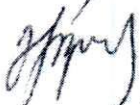
ირაკლი მაჭარაშვილი

ზურაბ გურიელიძე

მარიკა ქავთარიშვილი

ეკატერინე ნაკაშიძე

გარეთ გოლდთორფი

ოლაფ მალცერი

Advisory board Meeting

27.08.2015

Minutes

On 27 August 2015, the fifth advisory board meeting was held in the Agency of Protected Areas of Georgia.

The meeting was attended by:

1. Paata Shanshiashvili – Protected Areas Management Expert, Adviser of US Department of Interior's International Technical Assistance Program (US DOI-ITAP) (chairman of the board);
2. Nugzar Zazanashvili – Deputy Director of WWF Caucasus office (board member);
3. Irakli Matcharashvili – Coordinator of Green Alternative biodiversity (board member);
4. Zurab Gurielidze – Director of Tbilisi Zoological Park (board member);
5. Marika Kavtarishvili – IUCN-Caucasus Cooperation Centre, European Neighbourhood Partnership Instrument East Countries Forest Law Enforcement and Governance II Program (ENPI FLEG) Program country coordinator in Georgia (board member);
6. Ekaterine Nakashidze – Environment and Security (ENVSEC) Initiative, National officer in Georgia, (OSCE) (board member);
7. Gareth Goldthorpe –Wildlife management expert, Fauna & Flora International, Director of South Caucasus office (board member)
8. Olaf Malver –Nature-based tourism expert, Natural Habitat Adventures (board member)
9. Lasha Moistsrapishvili-Chairman of the Agency of Protected Areas of Georgia
10. Elene Shatberashvili-Head of the Projects division, Elkana
11. Paata Abulidze-Head of the board, "Alaznis Tavi Cooperative"
12. Irakli Dvali- Head of the Juridical Service at the Agency of Protected Areas of Georgia
13. Toma Dekanoidze- Head of the Planning and Development Division at the Agency of Protected Areas of Georgia
14. Lia Salia-Chief Specialist of the Planning and Development Division at the Agency of Protected Areas of Georgia
15. Maia Tsignadze-meeting secretary

The head of the Board Paata Shanshiashvili, opened the session. He welcomed the board members and made a review of the work done by the board, and talked about some changes in the members of the board, in particular about the invitation of the new members of the Board.

Chairman of the Agency Lasha Moistsrapishvili welcomed the board members.

The following issues were discussed at the meeting:

1. Agro tourism development in Tusheti PAs;
2. The issue of zoning changes in Borjomi-Kharagauli National Park;
3. The amendment to the Georgian law on allocation of temporary constructions in the pasture territories;
4. Lagodekhi Protected Areas Demarcation issues.

1. **Agro tourism development in Tusheti PAs;** -reporters: Elene Shatberashvili-Head of the Projects division, Elkana and Paata Abulidze-Head of the board, "Alaznis Tavi Cooperative";

Elene Shatberashvili and Paata Abulidze made a presentation about the project that concerned development of traditional sheep farming and Guda cheese production in Gometsari Gorge of Tusheti region. The board members were introduced to the planned activities within the project that include milking sheep Baki, Gouda cheese manufacturing and storage, camping and picnic area, toilet/shower arrangement. This entire infrastructure will be arranged according to the environmental and food safety requirements. One of the components is the agro-tourism service in the territory of Tusheti National Park (the guests will be able to stay in the designated camping area, see cheese production process, purchase and taste local products).

Opinions expressed:

Olaf Malver wondered whether the project included waste management plan.

Elene Shatberashvili replied that this is the first phase of the project and they only have the calculations that demonstrate the special places for the waste at this stage. They are going to discuss the issue in detail together with the cooperative.

Ekaterine Nakashidze wondered about the amount of cheese per annum that is possible to produce;

Paata Abulidze replied that 5 tons of cheese can be produced at the first stage; At the next stage increase in the number of sheep is planned that will amplify the produced cheese up to 10 tons for the third year.

Nugzar Zazanashvili approved the project and asked how many people were included in cooperative and interested in the product licensing issues.

Paata Abulidze responded that cooperative combines 4 families and 11 adult members.

Elene Shatberashvili said that the EU has two levels of licensing, and simplified licensing of traditional products is one of them. As for certification in Georgia, she said, that a company should invite certification body that needs great expenses and if cheese production will increase, there will be an opportunity to test the product and get certification. She also noted that there is a chance to register a production as an organic enterprise; they have a food safety consultant, who reviewed the project and will give consultations during the production process.

Irakli Matcharashvili expressed the opinion that working of this enterprise should be integrated in the system of protected areas and asked: whether the use traditional pasture areas was envisaged in a project and how they are going to compete with the existing producers who will not stop producing in spite of not satisfying "Guda Cheese" standards set by the state.

Paata Abulidze noted that project aims to revive centuries-old traditions and use only traditional areas for pasturing that were used before Soviet Tusheti. According to the project, pastures and milking houses are determined to be away from the living places and will be returned to the traditional areas.

Elene Shatberashvili replied that it is planned to take strict control over products in the supermarkets. In case stores do not get the cheese without food safety license (Hazard Analysis and Critical Control Point) the enterprise will be able to place itself in the market and compete with other producers, as they will have a certificate of organic cheese.

Marika Kavtarishvili approved the project, and noted that she is familiar with these places and is aware of the geographic characteristics of these territories.

Toma Dekanoidze wondered whether there is the danger of flooding and landslides in this area and if there was a risk of contamination.

Paata Abulidze responded that Tushetian people have been choosing housing sites with caution and there is about a hundred year's old house. This is an outfall of the river Alazani and the water level never swells so much to endanger the enterprise. As for pollution, Paata Abulidze noted that the shaved sheep wool is dumping into the river and polluting the water. He said that we need a systematic approach to solve this problem. As for this project, there will be arranged a drainage system, and it will be the first case in Tusheti which will reduce the risk of contamination.

Lasha Moistsrapishvili spoke about the activities related to the Gometsari gorge and said that after the implementation of this project there will be a new service for the existing touristic path, which will contribute to the promotion of the route. He also underlined the importance of the issue of cooperation of

local people with the Agency in order to ensure timely detection and elimination of pollution and the other facts of violation.

Irakli Matcharashvili noted that it is desirable to document all the preserved knowledge about land-use and create a land-use map. He noted that the idea is very good and other groups can be replicating it as well.

Gareth Goldthorpe noted that the project may result in an increase in sheep and grazing pressure and so designing an appropriate grazing management plan would be very important as it would help in monitoring of the ecological impacts.

Consequences:

1. Board members unanimously voted in favor of the project and emphasized the importance of establishment and arrangement of visual monitoring, waste management, and grazing management system in both summer and winter pastures.

2. The members of the Council decided to petition the Minister of Environment and Natural Resources Protection, to raise the issue to the Government that the cooperative "Alaznis Tavi" get the territory with the direct way without an auction, since this kind of project is pilot and its successful implementation will promote and encourage other farmers to implement these kinds of projects.

During the second session, board members discussed the issue of the zoning changes in Borjomi-Kharagauli national park based on the letter sent from the Borjomi Production Company that refers to the research and extraction of the drinking water (So-called Samotkhis Tskaro) in the northwest part of village Zanavi. The company plans to rebuild the canning plant in the village Zanavi and make big investment; the company also plans to give the part of the extracted water to the village population. Participants of the meeting discussed the issue of permission of giving water to the company and changing the visitor zone area into traditional zone.

Opinions expressed:

Zura Gurielidze said that if all the necessary measures is undertaken and the water pipeline is constructed without much damage to the environment then it could be possible to make positive decision.

Irakli Matcharashvili noted that water extraction is mineral extraction. Unfortunately, according to the Georgian legislation, mineral extraction does not need environmental impact assessment. Similar law does not exist in any country of the civilized world. This contradicts Georgia's international commitments, including the Aarhus Convention. In frames of EU Association Agreement, filling this gap is planned in the near future and the Ministry is working on a new bill. If the Agency of Protected Areas will change the regulation because of this project, such cases will possibly become precedent.

He abstained from positive decision.

In Marika Kavtarishvili's opinion it is a complex issue and needs the assessment of its positive and negative outcomes.

Lasha Moistsrapishvili focused on the issue of the imposition of the conditions necessary for the company, to get as little impact on the environment as possible. He mentioned that a number of conditions have been considered; including hand-in performance of the pipe construction works and pipe burial in soil.

Olaf Malver warned that this could set a dangerous precedent and that the park should, at least, get some revenue from the extraction of water.

Gareth Goldthorpe noted that the location of the proposed pipe and subsequent zoning change would seem to have very little impact.

Nugzar Zazanashvili said that there are not many such proposals for the construction and gives permission, but construction has to have a minimal impact on the environment and to consider the maximum compensation for the people and for the park.

Paata Shanshiashvili noted that the Agency of Protected Areas should establish the conditions for the company and present to the members of the board for consideration in the coming days.

During the discussion, it was mentioned that real benefits of this project is not determined and no documents related to this project was presented at the board meeting.

It was also noted that for the company interested in the issue it was acceptable to get the water from the river, that did not require changes in zoning. However, National Environmental Agency permits the water extraction only from the outfall of the river and this needs changes in zoning of the national park.

Irakli Matcharashvili said that he can not accept this situation because of: the National Environmental Agency does not want to change the laws and regulations related to its operation, that forces the Agency of Protected Areas to change the protected areas legislation.

Consequences:

1. Board members agreed that the Agency would establish the conditions for the company and introduce them to the board members.
2. Most of the board members supported the granting of permits for water extraction, stressed the need for charging liabilities to the company, and ensure carrying out these obligations.

Next issue was to amend the law on "Protected Areas System", where in the definition of the traditional use zone, in the sentence "agriculture works, and constructing agricultural facilities is not allowed," term is omitted in front of agriculture facilities. Board discussed how the term would be established and added. Two options were considered: "except for the temporary facilities" and "capital".

Opinions expressed:

Paata Shanshiashvili noted that there was a word capital before in the law, which was lost.

Irakli Matcharashvili noted that both options are available: 1. to add "except for the temporary facilities" to the law; 2. To add the word "capital". However, in both cases, it is necessary to add the definition of terms in order to avoid different interpretations of the law

Nugzar Zazanashvili expressed the opinion that after the amendment it is necessary to add the changes in terminology to avoid the interpretation of the term.

Consequences:

Board members agreed that the agency would work with the edition of the amendment and inform the decision to the members of the board.

At the end of the session, board members discussed the issue of demarcation of Lagodekhi Protected Areas. Toma Dekanoidze presented the information on the demarcation works to the board. He pointed out that they have done demarcation of outside borders of the protected areas and specified borders between Strict Nature Reserve and Managed Reserve and corrected them along the natural borders. As a result of demarcation the total Lagodekhi protected areas have increased by 81 hectares, and the area of Strict Nature Reserve has grown to about 200 hectares.

The participants formed the issues for the next board meeting:

Irakli Matcharashvili proposed to discuss the issues of hunting farms in the next board meeting (fulfilling license conditions, correspondence with the objectives of protected areas etc) He expressed the readiness to provide information to the board on the issue via email.

Marika Kavtarishvili suggested the idea about lawyers' allocation for administrations.

Paata Shanshiashvili

Nugzar Zazanashvili

Irakli Macharashvili

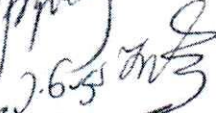
Zurab Gurielidze

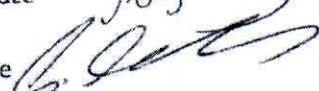
Marika Kavtarishvili

Ekaterine Nakashidze

Gareth Goldthorpe

Olaf Malver

ოქმი

2015 წლის 21 ივლისს შესდგა თუშეთის თემის წარმომადგენლობითი შეხვედრა

სხდომას ესწრებოდნენ:

1. გამგებლის რწმუნებული თუშეთის ტერიტორიულ ორგანოში ლადო კახიძე - (სხდომის თავმჯდომარე)
2. გამგებლის რწმუნებული ქვემო ალვანის ტერიტორიულ ორგანოში გიორგი გოგოთიძე
3. ასოციაცია „თუში მეცხვარეს“ თავმჯდომარე ზურაბ მურთაზაშვილი
4. თუშეთის დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაციის დირექტორი ვახტანგ გიუნაიძე
5. თუშეთის დაცული ლანდშაფტის დირექტორი ზაზა ლაგაზიძე
6. დაცული ტერიტორიების სააგენტოს თავმჯდომარის მოადგილე ირაკლი გელაშვილი

თუშეთის თემის წარმომადგენლები:

7. ანზორ კრიტიული
8. არჩილ მთიულაშვილი
9. ლეილა დათუნაიძე - (სხდომის მდივანი)

დღის წესრიგი: პროექტის „თუშეთში ალაზნისთავში აგროტურიზმის განვითარების მიზნით თანამედროვე სტანდარტების შესაბამისი ცხვრის საწველი ბინის მშენებლობა, ტრადიციული მეცხვარეობის განვითარება და ყველის ტრადიციულად გუდაში წარმოების აღდგენა“ განხილვა.

მოესმინეს:

პროექტის ავტორმა პაატა აბულიძემ გააკეთა პრეზენტაცია წარმოდგენილი პროექტის შესახებ.

პრეზენტაციისას მან აღნიშნა, რომ „გვერდს ვერ ავუვლით ისეთ მნიშვნელოვან საკითხს თუშეთში როგორცაა ტურიზმი, კერძოდ აგროტურიზმის განვითარებას, რომელიც პირდაპირაა მიზმი ჩვენს საქმიანობასთან. დღესდღეისობით აგროტურიზმი ძალიან პრიორიტეტული ტურიზმის დარგია და თუშეთში ამ სახის ტურიზმის განვითარებას დიდი მომავალი აქვს. ჩვენი ყველის ტრადიციული ტექნოლოგიებით დამზადება, ცივილიზებულად გამართულ მეცხვარის ბინასთან ისე იქნება შერწყმული რომ, აგროტურიზმის მოთხოვნები და ინტერესები პირდაპირ დაემთხვევა ჩვენს შეთავაზებულ სერვისებს და საშუალება მოგვცემა, საფუძველი ჩავუყაროთ აგროტურიზმის განვითარებას

თუშეთის ტერიტორიაზე. მომავალში უკვე შევიმუშავებთ კონკრეტულ გეგმებს ამ დარგის მხრივ და დავამყარებთ კონტაქტებს სხვადასხვა ქართულ თუ უცხოურ ტუროპერატორ კომპანიებთან. ეს ყველაფერი კი გრძელვადიან მომავალზეა გათვლილი და ტურისტულ ბაზარზე შესვლიდან ვიმუშავებთ, ჩვენი მომხმარებლების და დაინტერესებული ვიზიტორების რაოდენობის, გაზრდაზე სხვადასხვა აგროტურისტული სერვისების და პროდუქციის შეთავაზების საშუალებით.“

დაცული ტერიტორიების სააგენტოს თავმჯდომარის მოადგილემ ირაკლი გელაშვილმა ისაუბრა იურიდიულ საკითხებზე და დამსწრეთ აუხსნა, რომ პროექტის განსახორციელებლად მიწის გამოყოფა ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე შესაძლებელია მხოლოდ აღნაგობის წესით და შენობის პროექტი აუცილებლად შეთანხმებული უნდა იქნას ახმეტის მუნიციპალიტეტთან.

ასოციაცია „თუში მეცხვარეს“ თავმჯდომარემ ზურაბ მუთაზაშვილმა აღნიშნა, რომ ის იყო თუშეთის ეროვნული პარკის შექმნის იდეის ავტორი და ეროვნული პარკის მნიშვნელობაც ის არის რომ ხელი შეუწყოს ტრადიციული დარგების და საქმიანობების აღდგენა-შენარჩუნებას და იგი მხარს უჭერს წარმოდგენილ პროექტს დაცული ტერიტორიების მოთხოვნების მაქსიმალური გათვალისწინებით.

თუშეთის დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაციის დირექტორმა ვახტანგ გიუნაიძემ აღნიშნა, რომ მოსწონს ცდა მხარს უჭერს წარმოდგენილი პროექტის იდეა, და მოითხოვა რომ შენობების მშენებლობა ტრადიციულ სტილში.

თუშეთის დაცული ლანდშაფტის დირექტორმა ზაზა ლაგაზიძემ წარმოადგინა თუშეთის ტრადიციული არქიტექტურის და მშენებლობების გაიდლაინები და მოითხოვა წარმოდგენილი პროექტის განხორციელება მათი გათვალისწინებით. იდეას მიესალმება და აღნიშნა რომ ამ პროექტის განხორციელება ხელს შეუწყობს თუშეთის სოფლებიდან ცხვრის ბინების ტრადიციულ ადგილებში გადატანას.

სიტყვაში გამოსულმა დანარჩენმა წარმომადგენლებმაც მოიწონეს პროექტის იდეა და მხარს უჭერენ პროექტის განხორციელებას წინა გამომსვლელების მიერ წარმოთქმული შენიშვნების გათვალისწინებით.

სხდომის-თავმჯდომარე:

მდივანი:

ასოციაცია „თუში მეცხვარეს“

თავმჯდომარე: ზ. მუთაზაშვილი

ნ. ნ. გომიჯიძე, კიკელიძე ნინო
თავმჯდომარე, მ. მ. გომიჯიძე